

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XVII. Romana ædificii supra Ecclesiam. De ædificio suprâ Ecclesiam, vel ejus partem, An sit permittendum, & an cautio damni infecti per ædificare volente[m] oblata, sufficiat, & admittenda sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

gressum haberi non poterat talis prospectus, quod ab existentibus in Ecclesia in eadem fenestra commorante inspicere possent, itaut scandalum, vel aliud inconveniens resularet.

Congregatio quod sciam retinuit casum indecivum, stante oppositione Episcopi; Neque in his materiis utpotè arbitrariis certa regula dari potest, cum totum faciant facti circumstantiæ, ex quibus pro locorum, personarum, & temporum qualitate prudentis Superioris arbitrium regulandum est, quoniam in similibus terminis, ac longè fortioribus practicatum vidi, quod construente quodam Barone in ipsamet Ecclesia Cathedrali, de Episcopi tamen consensu, quemdam pontem supra ejusdem Ecclesiæ portam majorem, ubi tanquam in lodia, seu miniano ipse, totaque familia, etiam mulieres, & parvuli commorari possunt, totamque Ecclesiam prospicere, cum omnimoda subjectione Episcopi & Capituli, eodem adamussim modo, quo in pluribus Urbis Ecclesiis supra earum portas conspiciuntur pontes pro organorum situatione & musicorum usu, præcipuè in Basilica SS. duodecim Apostolorum Urbis; Nihilominus recurrente Episcopo successore ad eandem Congregationem, atque de hujusmodi gravi servitute satis conquerente, nihil obtinere potuit, quia sic illius facti circumstantiæ exigebant. Ideoque in his materiis, utpotè arbitrariis, præsertim in hoc Tribunali, more Principis, ex prudentialibus potius quam legalibus motivis procedente, ut dictum est certa & determinata regula dari non potest, sed totum pendet ex temporum, locorum, & personarum, aliorumque accidentium circumstantiis; Nimirum verò in proposito spectandus venit regionis usus, ex quo resultare solet scandalum affirmativa, vel negativa, ut advertetam in dicta *Baren. sub tit. de præminentis disc. 26.*

ROMANA ÆDIFICII SUPRA ECCLESIAM

PRO
ECCLESIA S. MARIÆ
IN VIA LATA

CVM

PRINCIPE PAMPHILIO.

Casus sopitus cum temperamento.

De ædificio supra Ecclesiam vel ejus partem;
an sit permittendum, & an cautio damni
infecti per ædificare volentem oblata suffi-
ciat, & admittenda sit.

SVMMARIVM.

1. *Casus controversia.*
2. *Nemo potest in alieno ædificare, vel servitutem imponere.*
3. *De stillicidio supra alienum tectum non construendo, & de servitute projiciendi.*
4. *Supra Ecclesias privatorum habitationes habenda non sunt.*
5. *In Ecclesiis servitus haberi non potest.*
6. *Pro Ecclesia construenda, amplianda, vel ornanda licitum est cogere vicinum ad vendendam illam, vel ejus partem.*
7. *Quando remedium cautionis damni infecti non judicatur sufficiens.*
8. *Spestandum est, an ædificium concernat, nec ne publicum ornatum ad alienam servitutem facilius admittendam.*

DEmolito palatio Salvatorum pro constituenda area seu platea Collegii Societatis Jesu, cum reliquis sitis, utpote adjacens insigni palatio Aldobrandinorum in via Curtus existente concessus esset Principi Aldobrandina, ac Principi Pamphilio, ejus viro ad ædificium construendum in hac platea novi ædificii faciem, per quam palatium prædictum, ita verè Regium efficeretur; Hinc ad commodiorem communicationem seu mansionum dilatationem, ita structura ordinata fuit, quod ex parte posteriori opus esset super ædificare supra tribunam & partem tecti Ecclesiæ Sanctæ Mariæ in via lata, cui ædificio in hac parte se opponentibus, tam ejusdem Ecclesiæ Canonici, quam illis de Alte utpote Patronis saltem honorificis cappellæ majoris magno sumptu per eos constructa & ornata, & in qua satis antiqua & venerabilis imago B. Mariæ asservatur; Introducta causa prius coram Camerario, & Ædificibus deinde coram aliquorum Prælatorum particulari Congregatione per Papam de purata.

Pro opponentibus scribens, dicebam, nullatenus hujusmodi ædificium permittendum esse ex tribus gravibus præjudiciis Ecclesiæ prædictæ exinde resultantibus; Quorum primum consistebat in onere, quod recipiebant muri laterales tribunæ, quæ proinde ex illorum deficientia ruinam pati poterat. Alterum a prospectu, qui ex fenestris ædificii construendi, nec non facultate projiciendi resultas supra tectum tam Ecclesiæ quam tribunæ. Et tertium ex stillicidio dicti novi ædificii supra idem tectum, ex quibus duobus ultimis unitim consideratis grave præjudicium tecti Ecclesiæ, ac picturæ & ornamentis resultare posse periti referebant, quia impedito tecti consueto usu, aqua pluvialis omnia corrumpere poterat.

Quibus stantibus, ac etiam quia servitus ad privatum commodum contra Ecclesiam ita inducebatur, dicebam de jure permittendum non esse tale ædificium, etsi aliqua ejus pars de facto cepta esset, demandandam fore illius demolitionem, quia etiam inter privatos nemo potest præter Domini voluntatem in alieno ædificare vel servitutem imponere, ad textum in l. fin. §. Lucius ff. de servit. Urb. præd. Cepoll. de serv. Urb. præd. cap. 41. num. 2. Franch. March. decis. 120. in princ. Cypri. Laur. consulti. 64. n. 16. Et in specie servitutis stillicidii, quod non possit quis construere tectum, ex quo stillicidium cadat supra tectum vicini Cepoll. dicto cap. 41. num. 3. plenè Surd. cons. 137. num. 7. cum seqq. ubi alios de more cumulat; Et de servitute projiciendi est text. in l. sicuti §. aristo ff. si servitus vindicetur Cepoll. eodem tract. cap. 31. num. 2. & de servitute oneris ferendi idem Cepoll. cap. 37.

Etsi hæc procedunt inter privatos, multò magis cum Ecclesia; Tum ratione reverentiæ huic debitæ, & quia indecorum est super capellas & altaria, in quibus divina celebrantur laicorum habitationes haberi; Tum etiam quia contra eam consueti vel acquiri non potest servitus utpotè sapiens speciem alienationis absque solemnitate beneplaciti Apostolici, & justa causa necessitatis vel evidentis utilitatis juxta dispositionem, extravag. ambitios. de reb. Eccles. non alien. Accedente etiam particulari prohibitione contenta in Clem. prima de sentent. excommunicationis, ut illicitum sit laicis in Ecclesiis servitutem acquirere, & de quo particulariter habetur in Alexanen. fenestra disc. præced.

Si enim pro Ecclesia construenda, amplianda, vel ornanda, imò etiam pro ejus portico, atrio, aliisque appendiciis licitum est cogere vicinum ad vendendum & demolendum ejus antiquum ædificium in ea parte, quæ ad ulum & ornatum Ecclesiæ est necessaria, ad nos, in l. si quis sepulchrum ff. de religiof. & sumptibus funer. Cepoll. eodem tract. cap. 81. Covarr. lib. 3. var. cap. 14. Menoch. conf. 1206. Gratian. discept. 896. Giurba dec. 86. Gizzarell. dec. 38. Rot. decis. 213. par. 2. recent. & habetur hoc titulo sæpius in materia retractus; Multò magis impediendus est vicinus, ne novum ædificium Ecclesiæ præjudiciale construat, quia facilius impediuntur facienda, quàm destruantur jam facta, & turpius ejicitur quàm non admittitur hospes, quo dicitur utuntur etiam iuristæ ut per Alex. consil. 113. lib. 6. Surd. consil. 64. num. 7. & passim.

Adversus hæc replicabatur per alteram partem, quod præjudicio oneris ædificii tribunæ & muris Ecclesiæ resultantis consultum esse posset cum fortissimo arcu, cum quo tribuna omninò libera & præservata manebat, & ex qua ædificii forma cessare dicebatur etiam inconveniens habitationis laicorum super cappellas & altaria, cum ædificium omninò disjunctum remaneret, sed ex parte opponentium respondebatur, non per hoc remanere consultum, quia licet arcus tollat onus fabricæ directæ, non tamen tollebat aliud fabricæ lateralis, & per quod magis gravabantur muri laterales, ex quorum ruina tribuna absque dubio ruinam & depressionem pateretur.

Offerebatur remedium cautionis damni infecti, sed dicebatur non bene applicabile subjectæ materiæ; Tum quia per illud solum consultum futuro damno resultanti ex ruina, sed non tollitur servitus, quæ ita per privatum contra Ecclesiam acquiritur; Tum etiam quia per tale remedium consultum dicitur damno solum burfali & pecuniario ex ruina resultanti, sed consuli non potest alteri irreparabili cum pecunia, quod resultare posset ex fractura antiquissimæ & adeò venerandæ imaginis B. Mariæ in via lata, aliarumque imaginum, ac periculo eminenti Canonice & clericis in Choro psallentibus divinaque celebrantibus, populoque in eadem Ecclesia existentibus, quorum malorum timor permittendus non erat obprivatam commoditatem forsan exuberantem.

Præsertim, quod meo judicio fortius stringebatur, quia nulla publici ornatus ratio, hujusmodi ædificii adeò periculosi & præjudicialis structuram postulabat; licet enim ex dicti novi palatii constructione in præfata nova platea Collegii magnus resultaret ornatus, Attmaen ædificium, de quo agebatur erat à parte interiori, nullum faciens ornatum, neque omninò necessarium erat, sed tantum ad magis sumptuosam mansionum structuram & dilationem, undè cessante ratione favoris publici, solum concurrente illa privata sed exuberantis & non necessaria commoditatis, omnino incongruum dicebam servitutum super Ecclesiam permitti cum prædictorum malorum & inconvenientium periculo, & ex his inhibitis fuit ulterior fabricæ progressus, ac negotium siluit, deinde audio illud cum quodam honesto temperamento sopitum esse.

***

I A N U E N.

ALTIUS NON TOLLENDI.

P R O

MONASTERIO MONIALIUM SS.
IACOBI ET PHILIPPI.

C V M

ALTERO MONASTERIO MONIALIUM
S. MARIE DE MISE-
RICORDIA.

Responsum extra Curiam etiam pro veritate.

An & quando unum Monasterium Monialium se opponere possit alteri contiguo Monasterio etiam Monialium, eique impedire altiorum elevationem ob præjudicium luminum vel Solis, aut salubrium ventorum, & aeris suffocationem.

S V M M A R I V M.

1. *F Alti series.*
2. *De privilegio Monialium, ut impediatur altius tolli.*
3. *De ratione, cui innixum est hoc privilegium.*
4. *Privilegium prædictum non habet locum inter duo Monasteria aquæ Monialium, & de ratione.*
5. *An Monasteria virorum habeant idem privilegium.*
6. *De distantia canarum, an procedat in Monasterijs monialium.*
7. *Vbi agitur de loci publici limitatur regula textus in l. altius, & impeditur ædificium præjudiciale.*
8. *Materia est potius facti quàm juri decidenda ex particularibus circumstantijs.*

D I S C. XVIII.

Monasterium Monialium S. Birgittæ, nuncupatum B. Mariæ de Misericordia, ob insalubritatem aeris, in quo situm erat, translatum fuit ad quasdam domus propè antiquum Monasterium etiam Monialium sub invocatione SS. Iacobi & Philippi; Cumque initium dedisset cuidam ædificio, cujus elevatio pira præjudicia causasset dicto antiquo Monasterio, tam circa privationem solis hyberni, quàm luminum ac impedimentum ventorum salutarium, cum aeris suffocatione, & humiditate exindè resultantem, unde d. ædificio facta fuit oppositio; Hinc pro veritate consultus fui, an hæc oppositio esset juridica necnè.

Et pro negativa facere videbatur consideratio, quod privilegium favore Monialium inductivum limitationis vulgaris regulæ textus in l. altius Cod. de servit. & aqua, & de quo privilegio post antiquiores ab eis allegatos, Sperell. decis. 58. num. 6. & sequen. Rovit. dec. 92. num. 7. Capp. latr. dec. 157. num. 20. cum sequen. Novar. pragmat. 2. de Monial. & habetur pro Monasterio Turris speculorum in altera Romana de Alberino; In Florentina, de quibus in tribus proximè seqq. discursibus, unice fundatum est in ratione honestatis, quæ ob virorum aspectum

C 4

vel